

**Kurs dla kandydatów na specjalistę
ds. rachunkowości
(samodzielnego księgowego)**

**Sylwia Szulc-Gintrowska
Zofia Wierzińska
Marek Wierziński**

**Kurs dla kandydatów na specjalistę
ds. rachunkowości
(samodzielnego księgowego)**

**Stowarzyszenie Księgowych w Polsce
Oddział Wielkopolski w Poznaniu**



Poznań 2024

Projekt okładki:
Wydawnictwo Rys

Recenzja:
dr hab. Marek Cieślak, prof. UEP

Copyright © by:
Sylwia Szulc-Gintrowska
Zofia Wierzińska
Marek Wierziński

Copyright © by:
Stowarzyszenie Księgowych w Polsce
Oddział Wielkopolski w Poznaniu

Copyright © by:
Wydawnictwo Rys

Wydanie I
Poznań 2024

ISBN 978-83-68006-64-3

Wydanie:



Wydawnictwo Rys
Dąbrówka, ul. Kolejowa 41
62-070 Dopiewo
tel. 600 44 55 80
e-mail: tomasz.paluszynski@wydawnictworys.com
www.wydawnictworys.com

Spis treści

Rozdział 1

| | |
|---|----|
| Zasady i organizacja rachunkowości w jednostkach prowadzących działalność gospodarczą oraz organizacjach pozarządowych działających w oparciu o przepisy pożytku publicznego i wolontariacie..... | 9 |
| 1. Zasady i organizacja rachunkowości w jednostkach prowadzących działalność gospodarczą oraz organizacjach pozarządowych działających w oparciu o przepisy pożytku publicznego i wolontariacie | 11 |
| 1.1. Zakres przedmiotowy i podmiotowy rachunkowości, definicje i nadrzędne zasady rachunkowości..... | 11 |
| 1.1.1. Przedmiot i definicje..... | 11 |
| 1.1.2. Zakres i funkcje rachunkowości..... | 11 |
| 1.1.3. Regulacje prawne | 12 |
| 1.1.4. Zasady rachunkowości | 17 |
| 1.2. Organizacja rachunkowości w jednostkach prowadzących działalność gospodarczą..... | 22 |
| 1.2.1. Dokumentacja polityki rachunkowości | 22 |
| 1.2.2. Zasady (funkcje, rola) zakładowego planu kont | 24 |
| 1.2.3. Elementy ksiąg rachunkowych..... | 25 |
| 1.2.4. Inwentaryzacja | 27 |
| 1.2.4.1. Uregulowania prawne, cel i definicja | 27 |
| 1.2.4.2. Metody i formy inwentaryzacji | 27 |
| 1.2.4.3. Terminarz i częstotliwość inwentaryzacji | 30 |
| 1.2.4.4. Dokumentowanie inwentaryzacji..... | 33 |
| 1.2.4.5. Wyjaśnianie i rozliczanie ujawnionych różnic inwentaryzacyjnych..... | 33 |
| 1.3. System informacyjny rachunkowości i zasady prowadzenia ksiąg rachunkowych, w tym wymogi zapewnienia bezpieczeństwa przetwarzania danych | 34 |
| 1.3.1. Zasady prowadzenia ksiąg rachunkowych..... | 34 |
| 1.3.2. Cechy jakościowe ksiąg rachunkowych..... | 36 |
| 1.3.3. Dowody księgowo | 37 |
| 1.3.4. Zapisy księgowo | 39 |
| 1.3.5. Poprawianie błędów księgowych..... | 39 |
| 1.3.6. Przechowywanie i ochrona danych | 40 |
| 1.3.7. Rachunkowość jako źródło wewnętrznej informacji gospodarczej | 41 |
| 1.4. Uproszczenia w prowadzeniu rachunkowości przez organizacje pozarządowe..... | 42 |
| 1.4.1. Definicja organizacji pozarządowych | 42 |
| 1.4.2. Podstawowe zasady prowadzenia rachunkowości organizacji pozarządowych | 42 |
| 1.5. Etyka w rachunkowości..... | 43 |
| 1.6. Pytania testowe | 44 |

Rozdział 2

| | |
|---|----|
| Aktywa pieniężne | 47 |
| 2. Aktywa pieniężne | 49 |
| 2.1. Pojęcie aktywów pieniężnych i ich klasyfikacja | 49 |
| 2.2. Dokumentacja i zasady ewidencji aktywów pieniężnych | 49 |
| 2.3. Środki pieniężne w walucie polskiej | 52 |
| 2.4. Środki pieniężne w drodze | 55 |
| 2.5. Środki pieniężne w walutach obcych | 57 |
| 2.6. Różnice kursowe związane z wyceną środków pieniężnych w ujęciu bilansowym i podatkowym ... | 61 |
| 2.7. Zasady wyceny środków pieniężnych | 61 |
| 2.8. Pozostałe aktywa pieniężne | 63 |
| 2.9. Inwentaryzacja aktywów pieniężnych oraz rozliczanie różnic inwentaryzacyjnych | 65 |
| 2.10. Prezentacja w sprawozdaniu finansowym | 66 |
| 2.11. Zadania..... | 67 |
| 2.12. Pytania testowe | 73 |

| | |
|--|-----|
| Rozdział 3 | |
| Rozrachunki | 75 |
| 3. Rozrachunki | 77 |
| 3.1. Istota, klasyfikacja i organizacja ewidencji rozrachunków | 77 |
| 3.1.1. Istota i klasyfikacja rozrachunków | 77 |
| 3.1.2. Organizacja ewidencji rozrachunków | 78 |
| 3.2. Wycena należności i zobowiązań | 80 |
| 3.3. Rozrachunki z odbiorcami i dostawcami w obrocie krajowym | 81 |
| 3.4. Rozrachunki z odbiorcami i dostawcami w walucie obcej | 87 |
| 3.5. Różnice kursowe związane z wyceną rozrachunków w ujęciu bilansowym i podatkowym | 91 |
| 3.6. Rozrachunki wątpliwe i sporne oraz odpisy aktualizujące | 94 |
| 3.7. Rozrachunki publicznoprawne | 99 |
| 3.8. Rozrachunki związane z naliczaniem wynagrodzeń oraz świadczenia na rzecz pracowników | 105 |
| 3.9. Pozostałe rozrachunki | 115 |
| 3.10. Fundusze specjalne – Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych | 117 |
| 3.11. Inwentaryzacja rozrachunków i funduszy specjalnych | 120 |
| 3.12. Zadania | 121 |
| 3.13. Pytania testowe | 128 |
| | |
| Rozdział 4 | |
| Obrót materiałowy i towarowy | 131 |
| 4. Obrót materiałowy i towarowy | 133 |
| 4.1. Pojęcie i klasyfikacja materiałów i towarów | 133 |
| 4.2. Dokumentowanie oraz miary stosowane do wyceny materiałów i towarów | 134 |
| 4.3. Zasady ewidencji materiałów i towarów | 139 |
| 4.3.1. Ewidencja księgową obrotu materiałowego i towarowego | 139 |
| 4.3.2. Ewidencja analityczna obrotu materiałowego i towarowego | 140 |
| 4.4. Zakup materiałów i towarów oraz jego rozliczenie | 140 |
| 4.5. Rozchody materiałów i towarów oraz ich sprzedaż | 143 |
| 4.6. Wycena materiałów i towarów na dzień bilansowy | 147 |
| 4.7. Inwentaryzacja materiałów i towarów oraz rozliczanie różnic inwentaryzacyjnych | 149 |
| 4.8. Zadania | 153 |
| 4.9. Pytania testowe | 158 |
| | |
| Rozdział 5 | |
| Środki trwałe, środki trwałe w budowie oraz wartości niematerialne i prawne | 161 |
| 5. Środki trwałe, środki trwałe w budowie oraz wartości niematerialne i prawne | 163 |
| 5.1. Ogólna charakterystyka aktywów trwałych wykorzystywanych w działalności operacyjnej jednostki | 163 |
| 5.2. Wycena i ewidencja środków trwałych, w tym środków trwałych w budowie | 163 |
| 5.2.1. Pojęcie i klasyfikacja środków trwałych | 163 |
| 5.2.2. Ewidencja i wycena środków trwałych | 166 |
| 5.2.3. Aktualizacja wyceny środków trwałych | 173 |
| 5.2.4. Odpisy z tytułu utraty wartości środków trwałych | 174 |
| 5.2.5. Wycofanie środków trwałych z użytkowania | 175 |
| 5.2.6. Środki trwałe w budowie | 177 |
| 5.3. Wycena i ewidencja wartości niematerialnych i prawnych | 179 |
| 5.3.1. Pojęcie i klasyfikacja wartości niematerialnych i prawnych | 179 |
| 5.3.2. Ewidencja i wycena wartości niematerialnych i prawnych | 183 |
| 5.4. Amortyzacja (księgową i podatkowa) niefinansowych aktywów trwałych | 185 |
| 5.4.1. Amortyzacja środków trwałych | 185 |
| 5.4.2. Amortyzacja wartości niematerialnych i prawnych | 190 |
| 5.5. Leasing | 191 |
| 5.5.1. Leasing operacyjny | 192 |
| 5.5.2. Leasing finansowy | 192 |

| | |
|---|-----|
| 5.6. Inwentaryzacja niefinansowych aktywów trwałych | 194 |
| 5.7. Prezentacja w sprawozdaniu finansowym | 195 |
| 5.8. Zadania | 197 |
| 5.9. Pytania testowe | 201 |
| Rozdział 6 | |
| Inwestycje i zobowiązania finansowe | 203 |
| 6. Inwestycje i zobowiązania finansowe | 205 |
| 6.1. Pojęcie i klasyfikacja inwestycji | 205 |
| 6.2. Ogólne zasady ewidencji oraz bieżącej i bilansowej wyceny inwestycji w długoterminowe i krótkoterminowe aktywa finansowe | 207 |
| 6.2.1. Wycena inwestycji w aktywa finansowe | 207 |
| 6.2.2. Wycena inwestycji w aktywa finansowe na dzień ich nabycia lub powstania | 207 |
| 6.2.3. Wycena inwestycji w aktywa finansowe na dzień bilansowy | 207 |
| 6.2.4. Odnoszenie skutków przeszacowania | 210 |
| 6.2.5. Ewidencja księgowa inwestycji finansowych | 210 |
| 6.3. Klasyfikacja, wycena i ewidencja zobowiązań finansowych | 213 |
| 6.4. Inwentaryzacja inwestycji i zobowiązań finansowych | 216 |
| 6.5. Prezentacja w sprawozdaniu finansowym | 216 |
| 6.6. Zadania | 218 |
| 6.7. Pytania testowe | 220 |
| Bibliografia | 223 |